TANRI DAĞLARI'NIN ETEĞİNDE

-DOĞUDAN BATIDAN HİKÂYELER II-

ÖZER RAVANOĞLU

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1663
EDEBÎ ESERLER: 864

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-085-2

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Tashih: Yağmur Yıldırımay Bayrakçı

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş Merkezi
No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Özer Ravanoğlu: 1938 yılında Silifke'de doğdu. Silifke'de başladığı ilkokul eğitimini Adana'da tamamladı. Ortaokul eğitimine de Adana'da devam eden Ravanoğlu, lise eğitimini ise İstanbul Vefa Lisesi'nde tamamladı. 1963 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'ne bağlı Maçka Teknik Okulu'ndan mezun oldu. 1963-1964 yıllarında Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nde; 1966-1967 yıllarında İstanbul Yol, Su, Elektrik Müdürlüğü'nde ve 1968'de Fen Müdür Yardımcısı olarak Adana Elektrik İşletmesi'nde çalıştı. EMSA A.Ş.'de beş yıl çalışarak, sanayi projelerinin yapılmasına katkıda bulundu ve EMSA Export A.Ş.'de ithalat-ihracat işlerinin yürütülmesinden sorumlu oldu. 1968'den 1980 yılına kadar siyasetle aktif olarak uğraştı. İstanbul Milliyetçiler Derneği'nde ve Türk Ocakları Genel Merkezi'nde muhtelif görevlerde bulundu. 1992 yılında Azerbaycan'da ve 1994 yılından itibaren Kazakistan ve Kırgızistan'da çalıştı. Türk Yurdu ve Kardeş Kalemler dergilerinde bazı yazıları ve hikâyeleri yayımlandı. 2011 yılından beri AVRASYA Yazarlar Birliği üyesidir.

Eserleri:
- *Doğudan Batıdan Hikâyeler*, Ötüken Neşriyat, 2016.
- *Tanrı Dağları'nın Gözyaşları*, Ötüken Neşriyat, 2016.

İÇİNDEKİLER

KASABANIN DELİSİ • 11

TANRI DAĞLARI'NIN ETEĞİNDE • 23

EMANET • 35

SUSAMUR'DA KAN VAR • 43

BİR SALKIM ÜZÜM HEDİYE • 57

KAMİL BEY'İN İLK NAMAZI • 63

ÇARESİZ İNSANLAR • 77

LOKANTACI MUHSİN • 85

ZENGİN OLMANIN KAÇ YOLU VAR? • 105

KUVVAYI MİLLİYE RUHU • 141

O ÇOCUK SEN MİSİN? • 151

MEZAR SOYGUNU • 157

MUSA'NIN ANNESİ • 165

HÜDA RAZI GELMEZ • 173

OŞ ŞEHRİNDEN İNTİBALAR • 179

BİR VİRÜSÜN İTİRAFLARI • 187

AFRİKA'DA BİR TRAFİK KAZASI NETİCESİNDE
EBEDİ ALEME İNTİKAL EDEN
GÖNÜL DOSTU VEFALI İNSAN HİZMET EHLİ YOL ARKADAŞIM

FİKRET ÖZDİNİ'NİN

AZİZ HATIRASINA
İTHAF EDİLMİŞTİR

KASABANIN DELİSİ

Elli yıldan fazla bir zaman geçti.
Muhtemelen 1950'li yıllarda okuduğum bir hikâyeyi
hatırlayabildiğim nispette bugüne taşımak istedim.
Bu hikâyeyi kimin yazdığını bile hatırlamıyorum.
Nerede okuduğum da aklımda değil!
Ama ne zaman hikâyede anlatılan olay aklıma gelse gözlerim dolar,
aşırı derecede duygulanırım.
Bilmiyorum, olay sizi de beni etkilediği gibi etkileyebilecek mi?

İSTİKLAL Savaşı'nın zaferle bittiği, yeni bir Türkiye'nin kurulduğu yıllar. Baştan aşağı harap olmuş perişan bir ülke. Her taraf yıkık, dökük. Virane hâlinde. Böyle bir ortamda, Ege Bölgesi'nde küçük bir kasabaya Kamil Bey kaymakam tayin edilir. Zaten fazla nüfusu olmayan kasabadan savaşa gidenlerin birçoğu dönemeyince kasaba artık bir köy görüntüsü hâlindedir.

Yolların bozuk, ulaşımın yok denecek kadar az olduğu bir ortamda müşkülatlarla, binbir macera ile Kamil Bey görevli olduğu kasabaya gelir.

Genç kaymakam hizmet aşkıyla doludur.

Kamil Bey Mayıs ayının başlarında bir gün sabah çok erkenden yola çıkarak öğleden sonra demiryolu ile Afyon'a geldi. Afyon'da kiraladığı eski bir ciple yetmiş kilometrelik yolu beş altı saatte kat ederek akşam namazından bir hayli sonra vazife göreceği kasabaya ulaşabildi. Gündüz gözüyle ulaşmak istediği kasabaya bütün gayretine rağmen ancak zifiri bir karanlıkta gelebilmişti. Kasabanın sokakları tamamen boşalmış, herkes evine çekilmişti. İnsanı etkileyen sessiz ve sakin bir ortam vardı.

Gaz lambası ile aydınlanan bir yerde arabasını durdurdu. Burası kapanmak üzere olan bir bakkal dükkânıydı. Kamil Bey ihtiyar bakkala Kaymakamlık binasını sordu. Kaymakamlık binasının çok yakın olduğunu öğrenince dışarda kendisini bekleyen cipin ücretini ödeyerek geri döndü.

Bakkal yan taraftaki evine "Muzaffer!" diye seslenerek oğlunu çağırdı. İhtiyar bakkal, misafirine oturacak bir yer gösterirken bir taraftan da kendi kendine "Acaba beklenen kaymakam bu mu?" diye düşünmekte idi. Kaymakam Kamil Bey'in çok genç olması bakkal Mustafa Emmi'yi tereddüde sevk etmişti. Bu durumu fark eden Kamil Bey kendisinin yeni görevlendirilen kaymakam olduğunu söyleyerek duruma açıklık getirdi.

Bakkal Mustafa Emmi, Kamil Bey'i evine davet edince Kamil Bey ısrarla Kaymakamlık'a gitmek istediğini söyledi. Mustafa Emmi, oğlu Muzaffer'e, "Kaymakam Bey'i Kaymakamlık'a götürüver,"

dedikten sonra Kamil Bey, "Evimiz müsait. Sizin Kaymakamlık'ta kalacağınız yerin eksikleri vardır. Onları yarın tamamlarız. Siz eşyalarınızı oraya bırakıp Muzaffer'le dönün, bu gece bizim misafirimiz olun," dedikten sonra oğlu Muzaffer'e, Kaymakam Bey'in valizini almasını işaret etti.

Muzaffer'le Kaymakam Kamil Bey dükkândan dışarı çıkarken Mustafa Emmi de iş yerini kapatma hazırlığına başladı ve kısa sürede toparlanarak dükkânını kapattı, evine geçti.

Kaymakamlık binası uzakta olmadığı için kısa bir yürüyüşle Kaymakamlık'a geldiler. Kaymakamlık bahçeli iki katlı bir evdi. Kapıyı Muzaffer açtı. Cebinden çıkardığı kibritle ortalık azıcık aydınlanınca duvardaki gazyağı lambası ile aydınlığı çoğalttı. Kamil Bey, Mustafa Emmi'nin teklifine uymanın uygun olduğunu düşündü. Muzaffer elindeki eşyaları bıraktıktan sonra "Babam bizi bekliyor, haydi gidelim ağabey!" dedi. Dışarı çıktılar. Kapıyı yine Muzaffer kilitledi. Sonra "Artık bu anahtar sizin," diyerek anahtarı Kamil Bey'e uzattı.

Bakkal dükkânının önüne geldikleri sırada bir adam yolun ortasında durmuş, gözleriyle onların hareketlerini takip ediyordu. Saçı sakalı birbirine karışmış olan bu garip adam biraz uzaklaştıktan sonra garip sesler çıkararak karanlıklarda kayboldu.

Ağlıyor muydu? Gülüyor muydu? Belli değildi. Kamil Bey'in aklı bu adama takılmıştı ama Muzaffer hiç aldırış bile etmemişti.

Kapalı bakkal dükkânının önünden geçerek bahçeye girdiler. Evin önüne geldikleri zaman Mustafa Emmi elinde bir fenerle onları karşılamaya çıktı.

Birlikte eve girdikleri zaman mutfaktan güzel bir yemek kokusu gelince Kaymakam Bey acıktığını fark etti. Sabah erkenden Ankara'dan yola çıkarak öğleden sonra il merkezine gelmişti. İl merkezinden buraya iki saatlik yol diye düşünmüştü ama yolun fevkalade bozuk olmasından dolayı yolculuk beş altı saat sürünce hem çok yorulmuş hem de geceye kalmıştı. Bu süre içinde birkaç lokma bir şeyler yemeye de hiç fırsat bulamamıştı. Yemek masasının hazırlandığı odaya geçerken "Herhalde tereyağlı bulgur pilavı pişiriliyor!" diye aklından geçirdi.

Gerçekten de bulgur pilavı pişirilmişti. Kamil Bey bulgur pilavını çok severdi. "Hele bir de yanında turşu olursa…" demeye kalmadan evin genç kızı turşu kabıyla kapıdan girdi.

TANRI DAĞLARI'NIN ETEĞİNDE

YIL 1994. Haziran ayının son günleriydi.

Binbir macera ile Kazakistan'ın o yıllardaki başşehri Almatı (Elmalı) şehrinin havaalanına indik. Henüz düzenli uçak seferleri başlamadığı için müflis Sovyet sisteminin kurduğu hava yollarının hurda uçakları ile gerçekten binbir macera ile yolculuğumuzu tamamlamıştık. Havaalanına indiğimizde saate baktım. Yapılan rötar tam altı saatti! Yani bizim elimizdeki uçak biletinde yazılı Almatı'ya iniş saatine göre altı saat geç kalmış olmamıza rağmen Kazakistan'da Büyükelçilik'te görevli din hizmetleri müşavirimiz Abdullah Özbey Hoca'mız, o günkü müthiş sıcakta ceketiyle kravatıyla kan ter içinde havaalanında saatlerdir bizi bekliyordu.

İkisi mühendis olmak üzere toplam on üç kişiydik. İki mühendisin dışındakiler kalifiye inşaat işçileriydi. Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Kazakistan'da camiler inşa etmek üzere gönderilmiştik.

Din hizmetleri müşavirimiz Abdullah Bey, elinde kırmızı diplomat pasaportu ile "Özüm diplomat! Özüm diplomat!" diyerek kan ter içinde havaalanında mevcut olan anormal kalabalık içinden âdeta bizi çekip çıkardı.

O gün Almatı'da hava sıcaklığı otuz derecenin bir hayli üstündeydi

Havaalanından minibüs büyüğü bir vasıta ile ayrıldık. On bir işçimizi küçük otobüse bindirdik. Uzun süre kalınacağı için eşyalarımız bir hayli fazlaydı. Ayrıca eşyalarımızın dışında işçilerin keser, çekiç, mala, su terazisi vb. gibi takımları vardı. Bir miktar da inşaatla ilgili getirdiğimiz malzemeleri ve levazımatı işçilerimizle birlikte vasıtaya güçlükle sığdırdık.

Bugün için belki garip gelebilir ama bir yıllık ihtiyacımızı karşılayabilsin düşüncesiyle otuz kilogram sofralık tuz da yükümüz arasındaydı. Aral gölünden gelen tuzlar herhangi bir işleme tabi tutulmadan pazarlarda satılıyordu. Bu yüzden, bir yıl önce o bölgede çalışan Aslan Usta'nın yönlendirmesiyle ihtiyacımız olacak yemeklik tuzumuzu Aral'ın tozlu topraklı tuzunu kullanmamak için beraberimizde götürmek zorunda kalmıştık.

O yıllar mahrumiyet yıllarıydı!

Yol ve iş arkadaşım Muzaffer Örtlek Bey'le birlikte ben de Abdullah Bey'in kırmızı plakalı diplomat arabasıyla cami inşaatının gerçekleştirileceği Talgar kasabasına doğru yola çıkarken işçilerimizi getiren vasıta bizi arkadan takip ediyordu. Birlikte yarım saat içinde Talgar şantiyesine ulaştık.

İlk gençlik yıllarımızdan bu tarafa devamlı hakkında konuşmalar yaptığımız ata topraklarında olmanın heyecanı içindeydim. Mutlaka yol arkadaşım da aynı duygular içindeydi.

Genellikle bu coğrafya ile ilgili okuduklarımızda hep "Orta Asya bozkırları…" diye başlayan yazıların etkisiyle olsa gerek etrafımızdaki yeşil örtü ilk dikkatimi çeken şey oldu! Gerçekten de Almatı son derece yeşil bir şehirdi. Şehir yeşil ağaçlarla donatılmış demek yerine şehir bir orman içine kurulmuş demek daha doğru olacaktı. Yeşil doku şehre o kadar hakimdi!

Zaten şehrin biraz kenarında olan havaalanından ayrılınca beş-on dakika içinde şehir dışına çıkmıştık ama yine de yemyeşil ağaçlık bir yolda ilerlemeye devam ediyorduk. Yemyeşil, devasa ağaçlarla çevrili yol kilometreler boyunca kesintisiz olarak aynı güzellikte devam etti.

Havaalanından itibaren yolun sağ tarafında devam eden dağ silsilesi dikkatimi çeken ikinci husus olmuştu. Biraz da tahmin ederek "Abdullah Bey, bu dağlar Tanrı Dağları mı?" diye sordum.

Abdullah Bey'den "Evet!" cevabını alınca havaalanından beri göğsümü sıkıştıran ata yurduna kavuşma heyecanım doruk noktasına ulaşmıştı.

Evet! Nerede başladığı, nerede bittiği belli olmayan bu dağlar Tanrı Dağları'ydı. Ülkeleri peş peşe geçen, gelip geçtiği her ülkede başka isimler alsa da bu dağlar bizim dağlarımızdı. Bu dağlar bizim tarihimizin ruhuydu, omurgasıydı. Dünyada hiçbir dağ bizim için bu dağlar kadar değerli ve manalı olamazdı.

Yolun sağ tarafında devam eden Tanrı Dağları beni büyülemişti. Dalıp gitmişim! Bir köyün içinden geçiyorduk. Abdullah Bey, devam eden yolumuzun solunda bir sokağı göstererek "Bu sokağın içinde hâlen faaliyette olan bir Uygur camisi var," dedi. Abdullah Bey'in sesi ve söylediği "Uygur camisi" sözü beni daldığım âlemden çekip aldı. Başka düşüncelere sevk etti. İsa Yusuf Bey ve onun Uygurlar hakkında anlattıkları gözlerimin önüne geldi.

SUSAMUR'DA KAN VAR

NURLAN aslen Bişkekliydi. Üç yıldır Oş'ta ipek fabrikasında işçi olarak çalışıyordu. Oş'ta olmaktan memnundu. Oş şehri, yemyeşil, güzel bir şehirdi. Daha da mühim olan tarafı, Oş şehri Bişkek'e göre çok daha ucuzdu. Sebzesi, meyvesi boldu, kışı Bişkek kadar sert ve uzun değildi. Eşi Talaygül de Oş'ta yaşamaktan mutluydu. Üçüncü çocuğu Aynura da burada doğmuştu. Birinci çocuğu Beksultan geçen yıl burada okula başlamıştı. Hüda buyurursa ikinci çocuğu Zarima da yine aynı yerde eğitimine başlayacaktı.

Nurlan akşam iş dönüşü evine gelince çocuklarını kucağına aldığı zaman günün bütün yorgunluğu bir anda çıkardı. Evin hanımı Talaygül eşine ve çocuklarına son derece düşkündü. Nurlan kendisini birçok arkadaşına göre oldukça şanslı görüyordu.

Nurlan'ın en büyük arzusu bir araba sahibi olmaktı. Bir arabası olsa, çocuklarını arabası ile gezdirebilse ne kadar iyi olurdu! Böyle bir hayal bile ona mutluluk veriyordu.

Çok az da olsa bu şekilde arabasıyla çocuklarını gezdiren insanları görünce hayranlıkla arkalarından bakar kalırdı. Gazetelerde, dergilerde arabalar hakkındaki haberleri büyük bir hassasiyetle takip ederdi. Her türden arabanın özelliklerini çok iyi bilirdi. Hatta arabaların yeni modelleri ile eski modelleri arasındaki farklılıkları dahi takip eder ve bilirdi.

O yıllarda çok fazla araba da araba modeli de yoktu. İkinci Dünya Savaşı yeni bitmişti, savaşın yaraları henüz sarılmadığı için her tarafta sefalet vardı. Yokluk had safhadaydı. Böyle bir ortamda araba sahibi olmak mümkün değildi. Bütün bunları Nurlan da biliyordu ama yine de ümidini kaybetmiyor, "Bir gün benim de bir arabam olacak!" diyor, arabayla yatıp arabayla kalkıyordu. Zaten koca şehirde o yıllarda çok az kimsenin arabası mevcuttu.

Nurlan'ın hanımı Talaygül, Toktogulluydu. Toktogul, Bişkek'ten daha yakın olduğu için arada sırada kayınpederi Oş'a gelince eve uğrar, torunlarını severdi. Dede Maksat Mirza ne zaman eve uğrasa torunlar "Çonata (büyükata-dede) gelmiş!" diye çığlık çığlığa koşa-

rak dedelerine sarılırlardı. Dede Maksat Mirza torunlarına da kızına da güvey balasına (damadına) da çok düşkündü.

Conata temiz yürekli, yardımsever bir insandı. Damadının araba zaafını biliyor, yardımcı olamadığı için de üzülüyordu.

Nurlan'ın bütün gayretine rağmen Oş şehrine geldikten sonra çok az bir para biriktirebilmişti. Üç çocuklu bir ailenin geçimi kolay değildi tabii.

Oş'a geldiklerinin üçüncü yılı henüz tamamlanmıştı ki Nurlan'ın merakını bilen bir arkadaşı satılık bir araba olduğunu haber verdi. Nurlan'ın elinde ciddi bir birikimi yoktu. Bu kadar az bir parayla araba alabilmesinin mümkün olamayacağını biliyordu. Sadece arabanın nasıl bir araba olduğunu yakından görmek için haber getiren arkadaşı ile birlikte satıcı olan Bakıt'ın yanına gittiler. Nurlan'ın arkadaşı Mirlan araba tamirinden anlardı. Onun kadar olmasa da Nurlan da araba merakından dolayı bu işlerde acemi sayılmazdı. Yolda giderken haberi getiren Mirlan, "Bakıt'ın acil paraya ihtiyacı var. Tahmin ediyorum çok ucuza verecek ama alan yok. Kimde para var ki alabilsin!" dedi.

Birlikte Bakıt'ın yanına giderken Nurlan'ın kayınatası Maksat'a rastladılar. Selamlaştılar. Maksat Mirza nereye gittiklerini sordu. Nurlan bir şey söylemek istemiyordu ama ona fırsat vermeden Mirlan "Satılık bir araba varmış. Onu görmeye gidiyoruz," deyiverdi. Maksat Mirza hiç düşünmeden beklenmedik şekilde "Ben de geleyim!" deyince Nurlan'ın biraz canı sıkıldı ama belli etmedi. Gidilecek yer zaten uzakta değildi. On dakika yürümeden Bakıt'ın yanına varmışlardı. Bakıt da ipek fabrikasında çalışıyordu fakat bugün izinliydi.

Hep birlikte arabaya baktılar. Bakıt da her "Alıcıyım," diye gelen kişiye arabasını anlatmaktan bıkmıştı. Bunların da hâlinden tavrından alıcı olmadıklarını anlamıştı. Sadece fiyat öğrenmek için geldiklerinin farkındaydı. Mirlan olmasa belki de hiç ilgilenmeyecekti. Arabasının ufak tefek tamir işlerinde Mirlan ona hep yardımcı olmuştu. Mirlan'ın hatırı vardı. Biraz da aynı iş yerinde çalışıyor olmanın etkisiyle evinin yanında sundurma gibi yarı kapalı bir alanda bulunan arabasını göstererek kısaca durumunu anlattı.

Bakıt bunların alıcı olmadıklarını düşündüğü için fazla tezgâhtarlık yapmadı. Zaten mizacı da tezgâhtarlık yapmaya müsait değildi. Kaldı ki Mirlan arabanın durumunu gayet iyi biliyordu.

BİR SALKIM ÜZÜM HEDİYE

OSMAN orta hâlli bir ailenin ikinci çocuğuydu. Kendisinden büyük bir kardeşi ile kendisinden küçük üç kardeşi vardı. Büyük kardeşi, yani ağabeyi geçen yıl liseye başlamıştı. Osman ise yedinci sınıfta idi. Tatillerde genellikle büyük dayısına gider, tatilinin büyük bir kısmını orada geçirirdi. Büyük dayısının nedense hiç çocuğu olmamıştı. Her okul tatilinde veya bayram tatillerinde her zaman büyük dayı Mehmet Efendi'nin evi tercih edilirdi. Bazen Osman ailece bazen de kendi başına dayısının evini mutlaka ziyaret eder ve tatillerini orada geçirirdi.

Osman'ın her uygun tatil gününde bu evi tercih etmesinin sebebi, diğer dayılarının evine göre bu evin çok daha sessiz olmasıydı. Belki bu yüzden, belki de bu evde hiç çocuk bulunmaması nedeniyle daha fazla itibar görmesinden kaynaklanıyor olabilirdi.

Ortaokula başladıktan sonra Osman tek başına da artık dayısına gidebiliyordu. Bu yıl da altıncı sınıftan yedinci sınıfa geçince evden Mersin'e, dayısına gitme izni çıkmıştı. Karnelerini aldıktan beş gün sonra Osman, Mersin'in yolunu tutmuştu.

Osman Mersin'e geldikten üç gün sonra Ramazan ayı başlamıştı. İki yıldır eksiksiz orucunu tuttuğu için bu yıl da dayısıyla birlikte oruç tutmaya niyetliydi.

Nitekim arife günü akşam yemeğinde yengesi, "Osman, bu gece sahura kalkacağız. Seni de kaldıralım mı?" diye sordu.

Osman, "Yengeciğim, elbette… Ben de oruç tutacağım. Ben zaten kaç yıldır orucumu tutuyorum," dedi. O gece hep beraber sahura kalkıldı. Havalar oldukça sıcaktı ve günler bir hayli uzundu. Yaz günleri oruç tutmak öyle pek kolay değildi.

Vakit ikindi namazını geçince yenge akşam yemeği hazırlığına başlardı. Her zaman iftar yemeklerinde sofra zengin olurdu. Yengesi çok becerikli bir kadındı. Kısa sürede çeşit çeşit iftar yemekleri hazırlanırdı. İftara on beş dakika kala yenge bir tabak yemeği Osman'ın eline tutuşturur, bu yemeği komşumuz Ayşe Hanımlara götürüver, derdi. Bazen de Osman kapıdan çıkmadan komşu Ayşe Hanım'ın kızı Nurten elinde bir tabak yemekle gelirdi. Bütün bir